

DOMOVINA

Štev. 26.

V Ljubljani, 27. junija 1919.

Leto II.

Resnica o dr. Koroščevih rekvizicijah.

Beograd, 18. junija 1919.

Šele danes mi je prišla v roke zadnja številka »Domoljuba«, v katerem izkuša pod naslovom »Rekvizicije?« zagovarjati dr. Korošca in njegove rekvizicije na najbolj enostaven način s tem, da prikriva resnico. »Domoljub« piše v tem članku med drugim:

»Kaj pa je rekel dr. Korošec o rekvizicijah? Dr. Korošec je videl, da je bila letos prehrana zato slaba, ker so slavonski in banaški veleposestniki pod roko prodajali na vagone žito čez mejo, med tem ko so srednji in nižji sloji stradali, in nevarnost je bila, da bi bilo treba zopet seči po rekvizicijah pri malih kmetih. In če bo letošnje leto zopet tako, da bodo ti judje vse svoje žito vtihotali čez mejo, ali ga pa skrivali, zna priti nevarnost, da bo zopet moral dajati manjši kmet, ki prideluje na mernike in ne na vagone. Ravno to pa hoče dr. Korošec zabraniti. Pri slavonskih in banaških veleposestnikih naj se odvečno žito pobere, rekvizira zato, da ne bodo vsled špekulacij ondotnih magnatov naši kmetje prišli v nevarnost neprijetnih rekvizicij. To je dr. Koroščeva misel, ki jo moramo vsi le odobravati. Sedaj je tudi razvidno, koliko je vreden Ribnikarjev članek v »Domovini«. Seveda proti »farovski« stranki je treba krepko zavihetati kopje, in če ni mogoče najti resničnih očitkov, se jih je treba izmisliti.« Tako »Domoljub«.

V podobnem smislu, kakor čujem, piše tudi drugo farovško časopisje in na enak način se je pojasnjevalo dr. Koroščeve rekvizicije na shodih »Kmečke zveze« na Kranjskem in na Štajerskem.

Jaz sem že takrat, ko sem v posebnem članku opozoril slovensko javnost na izjavo dr. Korošca glede rekvizicij, pripomnil, da je zelo velika verjetnost, da pristaši SLS in Kmetiskih zvez o tej stvari nikdar ne bodo izvedeli resnice. Pisava in izjave farovške gospode potrjuje sedaj, da sem prav imel, ko sem izrekel to mnenje. Znova sem se prepričal, da tudi nova izdaja SLS ter njen privesek »Kmetiska zveza« ni niti za trohico boljša, kar se tiče resnicoljubnosti, kot stara dr. Šusteršičeva SLS. V dokaz za to naj zadostuje izpisek iz stenografičnega zapisnika Narodnega predstavništva, ki prinaša govor dr. Korošca dobesedno in katerega besedilo se glede rekvizicij glasi tako - le:

»Na drugo vprašanje gospoda poslanca Kristana, kaj namreč nameravam storiti v bodoče glede svobodne trgovine, odgovorjam naštopno: Z ozirom na čas, v katerem živimo, in z ozirom na sedanje stanje setve, ki nikakor ni preveč ugodno, stoji ministrstvo za prehrano na stališču, da bo treba v prihodnjem prehranjevalnem letu zopet poseči po rekvizicijah, maksimiranju cen in racioniranju živil. Storili smo vse potrebne korake, da dobimo od pokrajinskih vlad podatke glede stanja prehrane in kakovosti setev v posameznih pokrajinah, da nam bo mogoče predložiti to stvar ministrskemu svetu. Letošnja letina ne bo baš sijajna; z ozirom na to bom, kar se mene tiče, predlagal ministrskemu svetu, da poseže po omenjenih sredstvih . . .«

Iz stenografskega zapisnika je razvidno, da je dr. Korošec obetal v parlamentu za jesen še več, kot sem ga jaz dolžil v prvem članku, kajti poleg rekvizicij naj bi se po njegovem predlogu uvedle tudi še maksimalne cene za živila, kakor tudi krušne in druge karte. Ali je dr. Korošec, ko je govoril svojo napoved o rekvizicijah, pri tem kaj mislil, ali nič, jaz ne vem. Morda je mislil na Banat in Slavonijo, kakor trdi »Domoljub«, a tudi tega najbrž Korošec ni imel na umu, ker vé, da se tudi tamkaj rekvizicije po avstrijskih načinih sploh izvesti ne dajo; da bi se pa mogle vršiti rekvizicije le v teh delih države, v drugih pa ne, je pa več kot neverjetno. Edino umestno bi bilo, priznati, da je bilo obetanje rekvizicij nespametno. Dr. Korošču na ljubo bi to lahko storili njegovi pristaši in njegove organizacije, mesto da ga tako nerodno zagovarjajo z neresnico.

Za nas je stvar končana bolj naglo kot smo si mislili. Zadostoval je samo en članek, da je dr. Korošec umaknil rekvizicije. Ako sedaj farovška gospoda mene osebno napada, ker sem brezobzirno ožigosal njegove proti kmetu naperjene namene, me prav nič ne boli. Zavest imam, da sem vedno rad nevstrašno pogledal resnici v oči. V Jugoslaviji se bo morala počasi tudi farovška gospoda na kaj takega privaditi.

Adolf Ribnikar.

Začasna ustava kraljestva SHS.

TRETJI DEL.

Državne oblasti.

Člen 34. Vse državne oblasti vrše po odredbah te ustave in obstoječih zakonih. Državne oblasti ne morejo razveljaviti ustave niti v celoti, niti v poedinih delih.

Člen 35. Zakonodajna oblast vrše kralj in Narodno predstavništvo skupno. Za vsak zakon je potrebno pritrjenje obeh činiteljev zakonodajne oblasti.

Člen 36. Pravica predlaganja zakonov pripada enemu in drugemu činitelju zakonodajne oblasti.

Člen 37. Obvezno tolmačenje zakona pripada samo zakonodajni oblasti.

Člen 38. Izvršujočo oblast ima kralj. On jo vrši potom svojih odgovornih ministrov po odredbah te ustave. Nikak kraljev akt, ki se nanaša na državne posle, nima moči, niti se ne sme izvršiti, ako nima protipodpisa pristojnega ministra, ki je s tem zanj odgovoren.

Člen 39. Sodnijsko oblast vrše sodnije. Njihove rešitve in sodbe se izrekajo in izvršujejo v imenu kralja in na temelju zakona.

Člen 40. Za veroizpovedanja pripada notranja uprava njihovim duhovnim oblastim. Duhovske oblasti stoje pod nadzorstvom verskega ministra.

Člen 41. Vse javne in privatne šole in drugi izobraževalni zavodi stoje pod nadzorstvom državne oblasti.

Člen 42. Dobrodelni zavodi ali zadolženja za prosveto in druge ustanove, ki jih za živa ali za slučaj smrti osnujejo privatni ljudje s svojim imetjem ali fondi, morejo obstati samo na podlagi zakona po odobrenju državne oblasti. Toda imetja teh zavodov se ne more smatrati kot državno imetje in se ne more tudi v drug namen porabiti razun v oni, za kateri je določeno in kakor

je določeno. Samo ako se s časom ob spreminjenih in drugih razmerah pokaže, da to ni mogoče, se porabi to imetje po odobrenju zakonodajne oblasti in na predlog upravitelja dotičnega imetja, za druge slične ustanove.

ČETRTI DEL.

Kralj.

Člen 43. Kralj je poglavar države. On ima vse pravice državne oblasti in jih izvršuje po odredbah ustave. Kraljeva oseba je nedotakljiva. Kralja se ne more zvati na odgovor, niti se kralja ne more tožiti.

Člen 44. Kralj potrjuje in proglašja zakone. Nikak zakon ne velja, dokler ga kralj ne proglasi.

Člen 45. Prestolonaslednik in ostali člani kraljevske hiše ne morejo stopiti v zakon brez kraljevega dovoljenja.

Člen 46. Kralj imenuje in odpušča ministre in imenuje po predpisih zakona uradnike na predlog pristojnih ministrov.

Člen 47. Kralj je vrhovni zapovednik vse deželne sile.

Člen 48. Kralj podeljuje vojne čine po odredbah zakona.

Člen 49. Kralj podeljuje ustanovljene relove in druga odlikovanja.

Člen 50. Kralj ima pravico pomiloščenja.

Člen 52. Kralj zastopa državo v vseh zadevah s tujimi državami. On napoveduje vojno v soglasju z Narodnim predstavništvom, zaključuje mirovne sklepe, zveze in jih priobčuje Narodnemu predstavništvu v odobrenje.

Člen 53. Kralj stanuje stalno v deželi. Če bi kralj po potrebi za kak čas odšel iz dežele, ga zastopa v izvrševanju ustavne kraljevske oblasti prestolonaslednik. Ako je prestolonaslednik zadržan zastopati kralja, izvršuje ustavno oblast ministrski svet po navodilih, ki mu jih da kralj v ustavnih mejah.

Člen 54. Kralj sklicuje Narodno predstavništvo, on otvarja in zaključuje seje Narodnega predstavništva osebno s prestolnim govorom ali po ministrskem svetu s poslanico ali ukazom. I prestolno besedo i poslanico kakor tudi ukaz podpišejo vsi ministri.

Člen 55. Kralj ne more biti istočasno poglavar kake druge države brez pristanka Narodnega predstavništva.

Člen 56. Kralj in prestolonaslednik sta polnoletna, ko dovršita osemnajst let.

Člen 57. V slučaju smrti prevzame prestolonaslednik, ako je polnoleten, takoj vladotestvo kot ustavni kralj. Zasedenje prestola objavlja kralj narodu s proklamacijo in položi v roku desetih dni po objavi smrti preminulega kralja pred Narodnim predstavništvom v ustavi predpisano zaprisego. Te ustavne odredbe veljajo tudi za slučaj, če preda kralj za živa prestol svojemu nasledniku.

Člen 58. Sprejemajoč kraljevsko oblast v svoje roke, položi kralj pred Narodnim predstavništvom prisego, ki se glasi tako-le: Jaz (ime), stopajoč na prestol kraljestva Srbov, Hrvatov in Slovencev in sprejemajoč kraljevsko oblast, prisegam Bogu vsemogočnemu in vsemu, kar mi je najsvetejše in najdražje na tem svetu, da bom čuval neodvisnost države in celoto državne oblasti, da bom obdržal ustavo nedotakljivo, da bom vladal po njej in zakonih in da bom imel v vseh svojih težnjah in delih dobrobit naroda pred očmi. Izrekajoč to svojo svečano

prisego pred Bogom in narodom, kličem gospoda Boga za pričo, ki mu bom dal odgovor na strašni njegovi sodbi. Tako mi gospod Bog pomagaj! Amen!

Člen 59. Ako bi kralj po svoji smrti ne ostavil moškega potomstva, ali bi kraljica v času njegove smrti bila noseča, bodo vršili do poroda kraljevske oblasti kot začasni namestniki predsednik državnega sveta, predsednik kasacijskega sodišča in pravni minister.

Člen 60. V slučaju, da ostane prestol v smislu odredbe te ustave brez naslednika, vzame ministrski svet kraljevske oblasti v svoje roke. Ministrski svet je tedaj dolžan, da predlaga najdalje tekom meseca dni od dneva kraljeve smrti Narodnemu predstavništvu, da reši vprašanje prestola.

(Dalje prihodnjič.)

Dr. Iv. S.:

Nekaj o davkih.

(Dalje.)

Kako je bilo z davki v plemiški srednjeveški državi?

Vsa zemlja je bila državna, oziroma plemiška. Kmet je bil le najemnik zemlje. Vendar ne svoboden najemnik, bil je »glebae adscriptus«, to se pravi, privezan na zemljo, na gruntni, ki se je dal v obdelovanje njemu in njegovi rodbini. Najemnik je odrajal v desetini, to je, dajal je deseti del svojih pridelkov gospodarju plemiču ali cerkvi ter v tlaki, to je poleg svojega kmečkega zemljišča je moral obdelati gospodi tudi njeno polje. Ko je država tudi od plemiča zahtevala dajatve v denarjih, jih je ta odvalil na kmeta in tako so se pridružile desetini še druge kmečke dajatve, n. pr. glavčina, to je plačilo gotovega zneska od vsake človeške glave v hiši; dedčina, to je znesek, ki ga je moral položiti kmet kot dedič, da mu je graščak priznal pravico do posestva, izpraznjenega vsled smrti prejšnjega najemnika, recimo njegovega očeta. Obdelovalni tlaki so se pridružile polagoma še druge, n. pr. lovska, da je moral iti kmet gospodarju za lovskega gonjača, lesna, da mu je moral nabavati drv, potna, krčiti pota itd. Sploh, kar je graščak rabil, za to je gledal, da je porabil svojega kmeta tlačana, tako da je v nekaterih krajih od 365 dni preostajalo

kmetu komaj 100 prostih dni v letu za obdelavo lastnega posestva. Kaj čuda, da se je kmet ob teh razmerah gospodj upiral, jo sovražil bolj kot živega vraga ter vedno upal, da bo uveljavil svojo »staro pravdo«, to je staro pravico, zapisano, v nasprotju z obstoječo, ki jo je plemič vedno bolj in bolj zaslužjeval v svojo korist.

V plemiški državi kmet ni imel z državo kot tako prav nobenega stika. Graščak, bodisi posvetni bodisi cerkveni, je bil najvišji njegov Bog. Ta je z njim in njegovimi ljudmi poljubno razpolagal. Svojemu gospodu je imel kmet odrajalovati vse svoje dajatve; kako in v kak namen so se porabile, to ga ni smelo brigati. Bile so to dajatve od zemlje, torej predhodnice sedanjega zemljiškega davka. Le ko so bile te dajatve take, da kmet že ni mogel dalje živeti, se je obrnil višje, preko glave plemstva, na vladarja. To je bilo v 16. stoletju. Slovenski kmetje so poslali takrat deputacijo naravnost do cesarja. Ta jih je sprejel, zaslišal, jih potolažil z lepimi besedami, toda pomagati jim še ni mogel, ker je bil sam še preveč od plemstva odvisen, meščanstvo, vojaštvo in uradništvo, na katere je on opiral svojo moč, pa še preslabi (glej Domovino št. 24!) da bi zamogel že odločno nastopiti proti vsegamogočnemu plemstvu. Dvesto let kasneje pa je bil razvoj že tako daleč, da je imel vse niti v rokah vladar, opirajoč svojo moč na lastno vojaštvo, uradništvo in meščanstvo — polagoma toda sigurno je razjedel s temi tremi pomočniki vsegamogočno grajščinsko državo ter na mesto številnih grajščakov postavil svojo lastno moč. Ta zadnji odločilni boj med grajščaki in vladarjem, kdo bo kmetu gospodaril, je trajal pri nas kakih 60 let, od cesarja Jožefa pa do leta 1848 in se končal s tem, da se je kmeta proglašilo svobodnim ter ga podredilo naravnost in edino državni oblasti. Gospodarsko se je ta »kmečka odveza« izpeljala tako, da se je kmeta proglašilo lastnikom one zemlje, katere je bil doslej le najemnik ter se mu dodalo še lep kos grajščinskega ali gosposkega sveta, oboje proti nezadovoljni, katere del je plačala država, en del dežela, en del pa kmet sam. Škoda le, da so se nekateri kmetje zemlje, zlasti gozdov, naravnost branili, misleč, da jih misli država le vjeti za svoje davke in

tako se takrat deloma po krivdi in nevednosti kmetov samih zemlja ni popolnoma med obdelovalce razdelila kot se je nameravalo.

Vladar je pospeševal kmečko osvoboditev izpod grajščinskega jarma v namenu, da prvič s podreditvijo kmeta naravnost pod svojo osebo kot absoluten monarh nezaslišano pomnoži svojo vladarsko in vojaško moč, drugič pa da namesto desetine in tlake vpelje državne davke ter pomnoži s tem tudi svojo gospodarsko moč kot najvišji neomejeni gospodar v državi. Torej ne človekoljubje, ampak lastna korist in častihlepje sta narekovala vladarju kmečko odvezo.

Pri tem so se pa vladarji nekoliko vračunali. Ravno za časa vladanja cesarja Jožefa, ko je boj med cesarjem in grajščaki za kmeta najbolj divjal, je bruhnila francoska revolucija (1788), ki je z elementarno silo razbila francosko plemiško državo, proglasila enakost, bratstvo in svobodo vseh ljudi in vseh državljanov, obenem pa zakonito ugotovila, da vladar in gospodar v državi ni morda plemstvo ali kralj ali cesar, ampak ljudstvo samo, vladar pa le izvrševatelj ljudske volje in prav nič več. Take zdrave prevratne ideje so se seveda razširile po celi Evropi, toda načrtom vladarjev se niso prav nič prilagale. Vladarji, ki so se doslej balj za svojo oblast pred plemstvom, so se naenkrat sprijaznili s plemstvom ter se z njim vred jelj tresti za svojo oblast in premoženje pred ljudstvom. Ker da to ne pozna šale, je pokazalo na Francoskem; kralj, kraljica in brezštevilno plemstvo ter njih podrepniki, ki so rovarili proti edini in neomejeni oblasti francoske ljudovlade, je končalo svoje rovanje pod krvnikovo roko. Neizpodbitna zgodovinska resnica je, da se vsaka nova oblast, pa naj bo še tako dobra, da utrditi in obdržati le z železno roko! (Opomba stavca: Velja tudi za nas!)

Od francoske revolucije sem je bilo ljudstvo, ki je zahtevalo osvoboditev kmeta izpod grajščinskega jarma, a vladar s plemstvom vred tisti, ki je to zadrževal. Med prejšnjo vladarjevo in poznejšo ljud. zahtevo pa je bila velika razlika: vladar je hotel kmeta je predjati iz grajščakove roke v svoje lastne, ljudstvo je pa stremilo ne samo za gospodarsko, ampak tudi za politič. osvoboditvijo vseh

Čudna ljubica.

Pomlad je prišla v deželo. Slovesen in neprisiljen je bil njen nastop, prisrčen in ljubezniv njen sprejem. Vse jo je pozdravilo s hrepenenjem in koprnenjem, v vseh kri je stopila živahnost in užitka željna razdraženost. Kot preroben je bil nakrat — kar čez noč — vsak fant in dekle. Vse srečnejši je bil pogled iz njunih oči, vse slastnejši poljub, vse prisrčnejši objem in vse lepša in gorečnejša ljubezen kot v pusti dolgočasni mrki zimi.

V takem lepem času jo je spoznal. Bila je vitke rasti in temne polti. Rada ga je imela, a bila je zelo hudomušna. Vedno mu je nagajala, akadarkolise je je hotel dotakniti z roko, vselej se mu je umaknila. Kar odskočila je in se mu skrila. Uprav to njeno umikanje in skrivanje ga je podžgalo, da je postal nestrpen zaradi nje in da je sklenil, da jo hoče imeti v rokah in ji pogledati v njene črne oči prav od blizu. A vse zastonj, čim bi se je imel dotakniti, svignila je kot blisk in on ni našel tiste moči in sile, da bi jo zgrabil in ne več izpustil iz rok.

Da je bila njena ljubezen do njega goreča in vstrajna, je spoznal iz njenega ravnanja in obnašanja. Napravil je zvečer ob luninem svitu sprehod skozi park. Ves čas ga je spremljala in ko sta bila proč od ljudi, sama v vabljivi tihoti mehke in sladke noči, jela ga je ščegetati in mu nagajati. Hotel jo je prijeti, a izmuznila se mu je s tako spretnostjo, da se je začudil njeni izurjenosti in da je postal nervozen. Komaj je pa zapazila,

da je ne namerava več zgrabiti, pritisnila se je nežno in ljubeče k njemu in ga potuhnjeno vščipnila. Porednica!

To mu je bilo že vendar preveč. Krepko je udaril s peto ob tla, poklical hudiča za pričo in kar planil po njej, kajti strast ga je obšla. A spet zastonj! Dotaknil se je sicer njene glave, v tistem trenutku mu je pa ušla in se mu v primerni oddaljenosti prisrčno smejala.

Odšel je v gostilno, ona seveda z njim. Prijateljeli so ga z veseljem sprejeli v sredo, bili so dobre volje in začeli so peti. A glej jo sitnico! Dočim je bila doslej mirna poleg njega in zvesto poslušala pogovore in semintja pikantne dovtype, določene sicer le za moško družbo, vzbudilo je petje njeno navado. Komaj je zadonela pesem, poščegetala je hudobnica svojega prijatelja, da je z vso jezo vpričo svojih prijateljev zamahnil po njej. Zadel jo je, da se ji je stemnilo pred očmi, njega je pa bilo sram, da se je dal tako daleč zavesti čez meje dostojnega obnašanja v družbi in to še napram nežnemu ženskem bitju.

»Ne bodi nervozen zaradi te malenkosti«, rekel mu je sosed, ki je sedel poleg nje, »saj jih poznaš, kakšne so vse; le norčavosti jim gredo po glavi, če je ona toliko mlajša od tebe, pa ji bodi skrben oče, če si ljubček prestar za mladostne razposajenosti.«

»Samo za jezo so«, menil je prijatelj, ki je bil videti najstarejši pri mizi, »kaj ji mar, če je tebi prav ali ne, le da ona doseže svoj materijalistični cilj.«

»Jaz bi jo spodil od sebe, če bi z menoj uganjala take-le komedije«, svetoval je tretji, »čim dalj je od tebe, tem boljše za te.«

»Res, ločitev od mize in postelje«, pritrtil je četrti, »pa naj ljudje reko, kar hočejo. Kaj komu mar moje zasebne pravice! Sebe glej, saj tudi ona le sebe vidi!«

Ta je bil radikalec na skrajnem krilu.

Ona ni pri vsem tem črhnila niti besedice. Potuhnila se je, kot bi je ne bilo pri mizi in kot bi se govorjenje čisto nič ne tikalo nje. Napravila je tako nedolžen obraz kot devetletna deklica, ko gre prvokrat k obhajilu.

Iz gostilne jo je peljal v kavarno, ker je upal in sodil, da se je izpametovala in da mu ne bo delala neumnosti spričo naukov in nasvetov prijateljev v gostilni. Bil je usmiljenega srca, ker v ljubezni je usmiljenje. A motil se je, Komaj je naročil črno kavo, jela mu je znova nagajati in ga ščipati, celo ugriznila ga je kot ženska posebne sorte, da so se mu poznali njeni ostrji zobje v koži. Planil je pokonci in ji prav po domače pripeljal zaušnico. — Rovtar! Ljudje so prihitali vkup, vprašujoč, kaj se je zgodilo, njega je pa postalo sram, da se je dal tako zavesti strastni jezi, zato je brž plačal in odšel z njo v temno noč.

Zdaj je bila pametna. Najbrž se je zbala, da bi ga preveč razjezila, če bi mu spet nagajala, zato je šla mirno z njim. Hodila sta celo uro po mestu, zdaj sem zdaj tja, čisto brez cilja kot zaljubljenici. A vendar ni bilo v njegovem srcu tega čuta. Dogodek v gostilni in kavarni je natanko premislil ter

ljudi in stanov, torej tudi kmeta, za popolno enakost vseh državljanov pred zakoni, smatrajoč tudi vladarja za državljana, ki naj bo prvi med enakimi ter le izvrševalec tega, kar ljudstvo po svojih voljenih zastopnikih zakonito sklene. To je že prava pristna meščanska, ljudska ali demokratska država, katero je na eno nogo postavil v življenje nehote vladar sam, ki je v boju za večjo svojo oblast plemstvu nasproti moral dajati svojemu zavezniku ljudstvu gotove gospodarske in politične ugodnosti. Ko pa je hotel požeti sadove svoje politike, jih je moral deliti že z ljudstvom ali pa mu jih sploh prepustiti. V prvem slučaju se imenuje taka država konstitucionalna ali ustavna, v drugem slučaju pa parlamentarna ali zastopniška monarhija, ako ta nima stalnega, dednega vladarja, je republika.

Računska napaka absolutističnih vladarjev tiči torej v tem, da so mislili, da gredo v boj za svojo korist in svojo moč, pa so šli za ljudsko!

Davčna načela v ljudski državi.

Meščanska ali ljudska država je postavila in uveljavila pred vsem načelo, da vsem enake pravice, nikjer nobenih predprav. Enakim pravicam pa odgovarjajo tudi enake dolžnosti. Od tod splošna vojaška, pa tudi splošna davčna dolžnost. Ta se je uveljavila najprej pri vpeljavi zemljiškega davka, od tod splošni zemljiški davek brez ozira na to, v čigavih rokah se nahaja zemljišče. Isto načelo velja za hišni, hišnonajemniški in obrtni davek, sploh davke, ki so nastajali ob in po prvih dnevih poroda ljudske države. Šele po nekaj desetletjih izkustva se je uvidelo, da je splošna enakost tudi lahko krivica in pri naslednjih davkih, n. pr. dohodnini, je že prodrlo socialno načelo, da naj se le prebitek onih dohodkov obdači, ki jih ima človek več, kot pa jih neobhodno rabi za svoje življenje (davka prosti eksistenčni minimum 1600 K na leto).

Dopisi.

Iz Lužarjev pri Velikih Laščah. Imamo krajevno organizacijo JDS, ki šteje kakih 60 članov. Število članov pa bi se moglo vsekakor znatno zvišati (tudi drugod!), ker

prišel do zaključka, da se da ločiti od nje, čeravno se je tako priklenila nanj. Izprevidel je, da je nepoboljšljiva v svoji hudobnosti, da ji je nagajivost takorekoč v krvi — in ali je on zavezan, da mora to prenašati? Ni še sklenil z njo zakonske zveze, zato ji lahko pokaže vrata, kadar hoče. Naj se potem ubija po svetu, on si bo umil roke in nikdar in nikoli ga ne bo težila vest, da je storil kako protikrščansko delo.

Šel je domov spat, ona pa kar z njim. Kazala se mu je deviško nedolžno, še nikdar da ni bila z nobenim moškim sama v njegovi spalnici, le z njim, svojim izvoljencem, hoče prebiti noč. Ker je bil dobrega srca, ji ni odrekel prošnje, dasi ni kaj dosti verjel njenim zatrjevanjem. Tista, ki ima svojo nedolžnost toliko na jeziku, jo ima samo tam!

Predno se je ulegel, stopil je še k oknu in dihal v se sveži dišeči zrak. Ko se je obrnil k luči, nje ni bilo nikjer. Vse je preiskal, a nje, ki se mu je vsilila, da gre z njim, ni bilo nikjer. Olajšalo se mu je srce, ker je mislil, da je sama spoznala, da je najboljša, če se ločita in da je brez vseh ceremonij zapustila njegov stan. Zaklenil je vrata, ugasnil luč in se vlegel v posteljo.

Ravno je jel dremati, kar je začutil ščegetanje po vratu. »Že spet!« zaškripal je z zobmi, se krvavo pridušil in jeznorito zamahnil z roko, da bi jo zgrabil — za trdno je to upal — a vrage vedi, kot bi bilo začarano, se mu je umaknila, in ni je bilo nikjer več.

ima občina nad 1000 duš. Torej še odprto polje za delo!

Naši ljudje se največ razgovarjajo o agrarni reformi, ker nas drže graščaki popolnoma v kleščah. Nekateri že obupavajo, da se bo sploh izvršila ljudstvu v blagor, posebno ker politični nasprotniki tajno rujejo. (Zakon o agrarni reformi je v razpravi v Narodnem predstavništvu. Hudo se mu upirajo razni veleposestniki, posebno iz Bosne in Banata. Naši poslanci v »Demokratskem klubu« bodo brezdvomno storili vse v varstvo naših ljudi. Opomba uredništva.) Naše ljudi je zbegal članek dr. Tavčarja v »Slov. Narodu« kjer je razlagal slabe posledice razlastitve veleposestev ter naglašal nevarnost za prehrano v mestih. Dokazi ne držijo. Veleposestnik povprečno manj sveta obdeluje kot srednji kmet, ostali svet pa dajo bližnjim posestnikom v zakup. Sploh obsega veleposestva večina gozde in travnike. Sicer pa ne bo zemlje nič več in nič manj, ako se razdeli ali ne. Če bodo meščani čakali, da bodo veleposestniki nosili ali vozili poljske pridelke v mesto, si pa lahko kar lepo usta zašijejo. Kedar je še grajska gospa prinesla jajca, maslo itd. na trg? Sedaj se tudi mnogo govori in piše o novih železnicah, ki bi naj vezale našo državo z morjem. Neki gospod je predlagal železnico iz Kočevja v Reko in napravo drugega tira iz Ljubljane v Kočevje. Vse prav! Toda svetovali bi, naj bi se drugi tir odcepil na postaji Dobropolje ter šel na vas Rašico, na Knej, na Karlovice, potem skozi predor v Sodražico, da bi ne bilo treba dovlačnice. Od Sodražice naj bi šla železnica pod Novo Štifo ter bi se naj v Ribnici, oziroma na drugi ali tretji postaji oba tira zopet združila. Naj bi se prizadete občine takoj pobrigale. Omenjeno bodi, da bi nova proga dosegla glavne gozdove, bližino graščin Turjak in Koslerjevo, da se nahaja nad vasjo Logarje železna ruda ki so jo pred leti vozili v Ponikve, nato pa celo v več ur oddaljeni Dvor.

En dan v Radomljah. Pa pojdemo še enkrat v Radomlje, kamor sem menda jaz — »avstrijski hujskač, propadla avstrijska duša« (kateri me poznajo, se bodo smejali, kako da sem jaz prišel do teh častnih nazivov) — kamor sem torej jaz šel pred nekaj tedni sveti mir motit in ljudem grenit veselje nad to nedolžno pijačo, za kar ste me v »Domovini« po zaslugi okrealj. Dobro, naj bo! Ako me grajate zaradi mojega političnega stališča, — katerega sem se v govoru le mimogrede s par stavki dotaknil, — proti temu

Zadremal je znova. Sanje so ga povedle na Šmarno goro, kjer je pred par dnevi užival lepoto prvega pomladanskega izleta in kjer se mu je vnelo srce za čedno hribolazico. Ravno je zdaj v sanjah pritisnil svoja ustna na njena v prvi navdušen poljub, ko je začutil na njih pekoč ugrizljaj, da se je prebudil. Spomnil se je nje, ki mu je sledila v spalnico, da bi skupno prebila z njim noč in ki mu je obljubila, da ga ne bo motila v spanju in sanjah. Zdaj je pozabila svoj obet. Izprevidel je, da bi bilo vsako nadaljnje prizanašanje z njo samo njemu v škodo, zato je prižgal luč in sklenil napraviti konec temu skupnemu življenju na kakršenkoli način že bodi.

Nagajivka se mu je spet skrila. A on je imel trden sklep, ki ga je bil storil. Toliko časa jo je iskal po sobi, da jo je končno našel sključeno v skritem koticu. Z divjo strastno silo jo je zgrabil za vrat, nobenega usmiljenja ni bilo več v njem. Hotel se je kruto maščevati. Jel jo je ščegetati kakor je ona njega, da so ji solze zalivale oči, kmalu ji je pa ščegetanje postalo neznosno. V njenih očeh se je pojavila prošnja po usmiljenju in prizanesitvi, toda on je bil krut in neizprosno. Ščegetal jo je, da mu je omedlela.

Hladnokrvno je položil nezavesno na mizo, upognil palec desne roke ter ga z vso močjo svoje rovtarske roke pritisnil, da je brizgnila kri. In rešen je bil nagajive — bolhe.

nimam nič. To je vaša stvar, katere vam ne morem in za svojo osebo tudi nočem braniti. V tem oziru bomo imeli in ohranili vsak svoje prepričanje; in če komu moje ni všeč, ga sme grajati, dovolite, prosim, isto pravico tudi meni. Ni pa še treba, da bi se zaradi tega sovražili in s priimki obkladali. Toda to je postransko. — Kar je bil glavni ali pravzaprav edini vzrok, zakaj sem bil jaz kot predsednik »Svete vojske« povabljen v Radomlje, je boj zoper pijančevanje in kar je s tem združeno. Dopisnik hoče to pač predstaviti kot čisto nedolžno; in hudobneži so le tisti, ki to nedolžnost hočejo braniti. Ne bom pisal natančneje o tem pijančevanju, da ne bi koga v slab glas spravljali. Kajti res je, da večji del ogromne množine pijače popijejo v Radomljah ne domačini, ampak tujci; in res je, da je ogromna večina domačinov dobra ter je bila s svojim povsem mirnim, stvarnim in nikogar osebno žalečim govorom zadovoljna in so se mi mnogi zahvaljevali, češ, da je »vendar enkrat eden odkrito resnico povedal.« — Za to se je šlo ta dan v Radomljah. In tu si dovolim vprašati, če tudi uredništvo »Domovine«, ki se je zaneslo na verodostojnost svojega dopisnika, obsoja moj nastop, oziroma odobrava nezmerno popivanje in ponočevanje, ali ne? Prepričan sem, da ne. Kajti kolikor sem govoril s pristaši vseh strank o tej stvari, vsi so soglasno obžalovali in obsojali to, kakor se je preteklo zimo pilo in norelo pri nas. In 19. januarja smo imeli v Ljubljani »tabor Svete vojske«, kjer so istotako govorili pristaši vseh strank, med drugim podpredsednik deželne vlade dr. Žerjav, čegar zahteve v tem oziru so jako dalekosežne, in višji šolski nadzornik Gangl, ki je shod pozdravil v imenu »Sokola«, pri katerem naraščaj do 18. leta ne sme pokusiti alkohola. Vsi smo bili tega mnenja, da je nezmernost in nenravnost naša poguba in propast; posebno mladina da se mora navajati vseskoz k dostojnemu nramnemu življenju. In vsi dnevnikarji in javnost, vsi listi z »Domovino« vred so odobraval naše govore in naše sklepe. Jaz sem v Radomljah posebe omenjal še to, da ne gre, da bi se pod lepim imenom proslavljanja »Jugoslavije« prirejalo velikansko popivanje in plesi dolgo v noč ali celo noč. In v tem mi bo vsak pamenten človek, bodj sicer kateregakoli prepričanja, prav dal. Jugoslavija bo le potem srečna in častna, če bo v njej bival srečen, trezen, raven in dostojen rod, sicer bo še vedno bolj ali manj zaslužnjena tujcem. — Dotaknil sem se tudi iger. Ljudske igre prirejatj je gotovo razvedrilno in izobraževalno, če so igre primerne; v malem kraju pa prirejatj igre prepogosto, dajati mladim ljudem priliko shajati in razhajati se pozno ponoči, tudi tega noben resen človek, kakor tudi stranka ne bo odobral. Mladina zgubi na ta način zmisel za resnost življenja, vse se zgubi v nekem lahkomišelnem veseljačenju. Ali pa imamo zdaj mar vzrok toliko veseliti se? Zdaj, ko nam domovino trgajo na dvoje, kakor bi nas pri živem telesu rezali, resničen domoljub ne more iz srca vesel biti. Jaz vsaj ne. Ako pa dopisnik mojo žalost nad nesrečno domovino spravlja v zvezo s Šusteršičevim govorom pred vojsko, je to popolnoma za lase privlečeno. Moje razmerje do Šusteršiča je sklošno znano. Bil sem prvi nasprotnik njegove nasilne politike — že davno pred vojno. Njegov govor za vojsko sem obsojal, prepričati ga nisem mogel; pobijal pa sem — kot izrazit antijmilitarist — njegovo bojevitost, kolikor sem mogel. — In ako sem one štiri možake v Parizu, ki bodo prizadejali našemu narodu najstrašnejšo krivico, v globoki narodni užaljenosti in ogorčenosti nazval z nesalonskim imenom, bi pričakoval od »Domovine«, da me bo zaradi mojega narodnega čustvovanja prej pohvalila kakor grajala. Mislim bi, da je dopisniku narodno stališče prvo, pa ni, ampak najprej veseljaško in pivsko, potem šele jugoslovansko. — Dopisnik mi končno očita denuncijantstvo in avstrijsko hujskaštvo, ker sem rekel, da bom prestopke zoper vladne naredbe oblasti naznanil. Kake pojme o redu

v državi dopisnik vendar ima? Ali menite, da bo v Jugoslaviji vse brez reda in postav, da bo vsak prevračal kozolce kakor bo hotel? To bi vendar ne bila civilizirana država, ampak država divjakov ali anarhistov. Naredbe glede omejitve pijančevanja in policijske ure niso avstrijske, ampak izdane od naše narodne vlade in sicer z odobrenjem članov vlade vseh strank, tudi JDS. In ali so mar te naredbe dane za to, da so prestopajo? Če hočemo redno in dostojno državo imeti, je dolžnost vseh dobrih državljanov, paziti na to, da se zakonj in naredbe zvesto izpolnjujejo. Ne gre se za to, da se komu škoduje, ampak da se javni red čuva. Občni blagor je več kakor posameznika. — Toliko v pojasnilo, kako je bilo tisti dan v Radomljah. Rečem samo še, kakor sem rekel že pred vojsko in med vojsko neštetokrat v pogovoru s pristaši naše in vaše stranke: Četudi imamo stranke in četudi polemiziramo med seboj, naj bi bila ta polemika vendar vedno dostojna. Kam pridemo, ako bomo na nasprotnika, ki je vendar naš rojak, zmetali vsemože in nemogoče grdobije! Mislil sem, da nas bo vojska vendar kaj zmordila — a nič! In to sedaj, ko nam vnanji sovražnik trga srce iz prsi! Z neskončno bridkostjo opažam to našo nestrpnost, ki se po komaj končani vojski zopet ponavlja med nami. **Jan. Kafan.**

Iz Ihana. Dne 21. t. m. je umrl 21letni mladenič P. Hribar vsled rane, ki mu jo je zadal z nožem neznan človek brez najmanjšega povoda. Bil je miren in pošten značaj. Več kot dve leti je bil v vojski, iz katere se je vrnil čil in zdrav. Mislil je uživati veselje mladosti, a žalibog je posegla vmes roka zlobneža in pretrgala nit življenja. Vse ga je milovalo, — samo naš gospod župnik je bil rasprotnega mnenja: »Prav mu je! Po gostilnah je hodil! Ni bil krščanski mladenič!« In tako je govoril župnik v šoli napram mladini. Je-li to pedagog in dušni voditelj? Ali je to ljubezen do bližnjega? Če že ne prizanaša mrtvecu, naj pomisli na tugo in žalost staršev, bratov in sester! Že stari Rimljani, ki so bili menda pogani, so gojili lep izrek: »De mortuis nil, nisi bene!« Če kdo dušnemu pastirju mirne ihanske dolinice ni po volji, se jezi nanj, že straši z dolgim govorom v Marijini družbi, da ga bo zmolil (to je, da se mora poboljšati ali umreti). Fante, ki stojijo med pridigo pod zvonikom, ker jih premočno doneči nagovor g. A. Železnega preveč ne zanjma, pomeče v cerkev, pri tem seveda ne manjka poučljivih in dobrohotnih besedi. Kako se je ravnalo pri srečolovu s »koštrunom«? Za koliko kronj se nahaja v farovškem hlevu? O ostalem molčim, ker bi bilo presurovo za javnost. Ali ni dovolj potrpežljivosti? Kako dolgo še g. župnik bo to trpelo? Odjdite! Izpolnite obljubo, sicer bomo prisiljeni pospešiti vaš odhod. — **I h a n c i.**

Iz Poljan nad Škofjo Loko. Občni zbor našega Bralnega društva se je vršil na binokostno nedeljo ob zadovoljivi udeležbi. Žal, da smo pogrešali na zborovanju več pred vojno za društvo jako vnetih in delavnih članov. Vseh teh, ki so med vojno umrli ali padli na bojnem polju, se je predsednik spominjal v svojem otvoritvenem govoru ter on kakor vsi navzoči zaklicalj v njih spomin stojje trikratni: Slava! In ta hvaležni spomin bodj jim tudi v »Domovinj« zapisan. Društvo je zopet oživelo, se obnovilo, izvolilo nov odbor ter prične z drugim polletom s svojim rednim delovanjem. Imelo bo več časopisov, obnovilo in spopolnilo bo svojo knjižnico. Od 1. julija dalje se bo zopet izposojevalo knjige vsako nedeljo zjutraj od 7. do 8. ure in od 9. do 10. ure. Ob tej priliki se prosj še one, bodisj člane in nečlane, ki imajo morda še doma kako društveno knjigo, da jo vrnejo. Morda bi pa tudi kdo imel kako primerno knjigo, ki bi jo lahko utrpel in društvu daroval. Kakor znano, je zdaj knjige težko dobiti, tudi za velik denar. Omenjeno še bodj, da društvo priredi 20. julija veselico z gledališko predstavo, na kar se že zdaj opozarja vse tukajšnje in bližnje občinstvo.

Z Ježice. »Katoliško mladeniško društvo« iz Ljubljane je prihitelo v nedeljo dne 22. t. m. na Ježico ter priredilo na našem odru »Mlinj pod zemljo«. To je bil užitek, ko smo gledali, kako sigurno ter brezhjбно so igrali vrli tovarišj iz Ljubljane. Splošna laskava pohvala občinstva in pa hvaležnost naj bode mladeničem zahvala za njih trud ter požrtvovalnost. Saj so nam pokazali mladeniči iz Ljubljane, kako se mora igrati, česar smo do sedaj tako pogrešali na našem odru. Umljivo pa je, zakaj so se posavski »Orli« tako prezirajoče obnašali nasprotj ljubljanskim tovarišem. Občinstvo je pač sedaj moglo presoditi, kako slabi in nesigurni so nastopi »Orlov«. Fantje! Zavjst je grda in ponjžujoča za ljudi, ki se štejejo med inteligenco. Mj želimo le, da bi še večkrat prihiteli mladeničj iz Ljubljane med nas, ker to je šola za naše Orle.

Iz Žužemberka. Če mi Žužemberčani tolikrat moramo pred javnost, da opozarjamo pristojne činitelje na naše gnile razmere, je temu kriv res pravi Avgijev hlev, katerega hočemo in tudi moramo očistiti. Da pa je temu tako, je krivo skoro 25letno županovanje tistega nesrečnega Vehovca, ki ni imel nobenih sposobnosti in tudi nobene dobre volje za nepristransko in vestno izvrševanje občinskih poslov. On je paševal in ne županoval in sicer na način znanega Muhad-paše v znanem turškem vilajetu. Zato pa diči njegova patrijotična avstrijska prsa tudi zlat križec za »zasluge«, ki so prav posebne sorte, in ki so — kar nam je prav dobro znano in si upamo z vso smelostjo trditi — v tesni zvezi z njegovim lovom in ribolovom, ki ju ima sicer še danes v rokah, toda le še za prav kratek čas, kar naj si gospod »stari župan« blagovolijo vzeti na znanje. Kako je bilo s temi lovi in ribolovi, bomo govorili v kratkem še na drugem zelo resnem mestu in tam bomo tudi dokazali, kako je ta bivši kmečki poslanec in župan ene največjih kmečkih občin za kmečko ljudstvo »deloval« in kako neumestno in netaktno je bilo, da se je za takega župana tako fanatično potegoval naš glavar, ko je bivši krajevni odbor Narodnega vječa, — ker je prav dobro vedel, zakaj to dela, — tega razkričnega Šusteršičjanca pozval, da naj izgine iz županskega mesta. Danes hočemo oblast opozoriti na njegovo »poslovanje« kot načelnika zdravstvenega zastopa! Ta zastop poseduje med drugim tudi takozvani desinfekcijski aparat, ki se ga uporablja za razkuževanje ob priliki nalezljivih bolezni. Prvotno ga je imel Vehovec shranjenega na svoji pristavi. Kakih osem let pa ga ima v žužemberkem gradu. Aparat je danes do cela uničen, čeprav ga sedaj ne bi mogli dobiti tudi za 5000 kron. — Naj se pojavi potreba in ne bomo imeli na razpolago te priprave in sicer edine po krivdi in velikanski nemarnosti zdravstvenega načelnika. Pričakovati bi bilo, da bi se sempatje brigal za ta aparat naš okrožni zdravnik in Vehovčev debeli prijatelj dr. Konvalinka. Toda mi, ki poznamo razmere, tega upanja ne gojimo. Sploh je zdravstveni zastop za prebivalstvo sodnega okraja tedaj za okroglo 10.000 ljudi s sedmero pečati zatvorjena knjiga! Pozivamo gospodo v zastopu, da se nemudoma pobriga za vse dosedanje poslovanje svojega načelnika, da nam bode potem ta gospoda v kratkem mogla odgovoriti na vsa vprašanja, ki jih bomo stavili. Glede aparata pa zahtevamo takojšnji red in da se na stroške načelnika vpostavi »status quo«. Vehovec je od županstva, — kakor znano — moral »prosto-voljno« odstopiti. Na njegovo »delovanje« je bil svoj čas obsežno opozorjen takratni ljubljanski Narodni svet in kasneje tudi naše glavarstvo in deželna vlada. Vendar se je pri vseh teh straneh, kazala jasna tendenca Vehovca jemati v zaščito. Mi smo to dosedaj z naravnost svetniškim samozatajevanjem potrpežljivo prenašali. Toda danes prihajamo z energičnim in zadnjim apelom na oblast. Zahtevamo, da se Vehovca odstavi od

mesta načelnika našega zdravstvenega zastopa in se obenem zahteva od njega čiste račune in povračilo vse škode. Obenem s tem naj se nemudoma naloži okrožnemu zdravniku dr. Konvalinki, da se tudi on preseli na nevtralna tla s svojimi ordinacijami, ker tega se vendar ne more od našega zavednega ljudstva zahtevati, da bi hodile v hišo avstrijskega denuncijanta, če rabijo zdravnika, številne njegove žrtve? Če se to ne bo hitro zgodilo, potem bomo napravili drugače. . . Mislimo, da stoji za to zahtevo vse naše ljudstvo brez razlike političnega prepričanja in stanu. Izvzeta je le klika Šusteršičjanecv. To so naši župniki oziroma duhovniki in župani ter Vehovčeva žlahta, pa še ta ne vsa; to so namreč žalostni preostanki iz habsburgovskih časov, vitezi klavrne postave. S higijeno oziroma zdravstvom, ki ga pri nas Vehovec predstavlja, gotovo tudi ne gre skupaj pred njegovim hlevom ob javni deželni cesti nakopičeni Triglav gnoja, ki ga za časa njegovega prednika ni bilo, ker bi mu to Vehovec prav gotovo prepovedal. Tista gnojica se steka v Krko ravno pred vodovodno pumpo, od koder prihaja voda namenjena za pitje tržanov. Tako izgleda pri nas zdravstvo pod zdravstvenim zastopnikom Vehovcem! In tega ni dosedaj opazil in tudi gotovo ne bo noben glavar in okrožni zdravnik, čeprav je vedno ta gospoda Vehovec blizu. Opozarjamo na to Vehovčevo gnojišče orožništvo in županstvo!

Iz Kočevja. Na binokostni ponedeljek smo priredili tukajšnji Slovenci velikanski protestni shod proti razkosanju naše domovine. Poleg skoro polnoštevilnega kočevskega Slovenstva se je zlasti veliko beguncev shoda udeležilo. Otvoril ga je v imenu sklicateljev dr. Ivan Sajovic, na čigar predlog je bil soglasno izvoljen za predsednika shoda novi slovenski notar v Kočevju dr. Vilko Maurer, v predsedstvo pa po en meščan, posestnik in delavec. V prijetnih besedah in simpatični obliki se je prvokrat predstavil javno novi gospod notar na Kočevskem, ki je nato podal besedo dr. Sajovicu. Ta je v poljudni in nenavadno lahko umljivi obliki podal pregled dogodkov od razpada fronte pa do danes ter nam predočil svetovni in naš politični položaj tako kakršen je. Z napeto pozornostjo je sledilo občinstvo njegovim izvajanjem in zaključkom, zlasti, ko je predočeval velikanski politični in gospodarski pomen mostišč, ki jih hoče Italija imeti za vsako ceno na tej strani Adrije v živem našem telesu in pa nevarnost, ki bo kot Damoklejev meč visela vedno iz teh mostišč nad našo glavo. To bodo naravnost ognjišča večne vojne nevarnosti za nas ter večna vznemirjevališča naše države, razmerje, ki se bo brezdvomno moglo končati le na ta način, da bo eden odletel. Vsled tega bo naloga naše politike v prihodnjih tridesetih letih predvsem ta, da bomo živeli na zunaj z vsemi sosedi takorekoč za vsako ceno v miru, na znotraj pa se konsolidirali, množili in jačili v vsakem oziru, da se bomo po treh desetletjih vztrajnega in mirnega dela mogli kot 30—40 milijonsko ljudstvo postaviti ob bok vsakega naroda na svetu. Naš program je torej mir, pravica, prosveta, v nasprotju z Lahom, ki hoče krivico in nasilje. Za njim je kaplan Janez Pirkovič v ostrih besedah bičal vsak imperijalizem, laškega pa še posebej, ter dokazal, da je še vsaka država, ki je hotela z nasiljem vladati druge narode, prej ali slej propadla. Nato je odvetnik dr. Štefan Rajh predlagal in utemeljil posebno resolucijo, ki jo je sestavilo predsedstvo KO JDS in ki je bila z velikim odobravnjem soglasno sprejeta. V njej se v kratkih toda markantnih stavkih razkrinkuje nemoralnost in svetovna nesreča laških poželenj po naši zemlji, našem morju in našem otočju, ter se v interesu svetovnega miru in pravice zahteva za kraljestvo SHS

neokrnjena naša domovina z vsemi morji, pristanišči, otoki in ozemlji, koder stanuje naš narod. Ako pa le kaj dobi Lah, se zahteva služnostna pravica luk in železnice v korist naše države kot hočejo v Parizu, da jo mi damo glede naših železnice Nemški Avstriji. Ob prepevanju »Lepe naše domovine« je gospod predsednik zaključil ta nad vse krasno uspeli shod.

∴ **Naročajte in širite** ∴

DOMOVINO

ki stane letno 12 K, pol-
letno 6 K, mesečno 1 K.

Trgovina in industrija.

Državno posojilo. Kolikor je dosedaj dognano, se je podpisalo v celi naši državi 190 milijonov kron in sicer v Hrvatski 95 milijonov (samo v Zagrebu 58 milijonov), v Sloveniji 40 milijonov, v Bosni in Hercegovini 30 milijonov, v Dalmaciji 11 milijonov in v Vojvodini (Banat, Bačka) 14 milijonov kron.

Petrolej za Slovenijo je prispel ter ga bo povsod dovolj razdeljenega. Petrolej je iz Ameriko, zato mu je cena precej visoka (5 K 40 v za liter). V Ljubljano ga je prišlo 150 vagonov.

Strojne tovarne in livarne v Ljubljani. Po zaslugi Jadranske banke, oziroma njenega ravnatelja Avg. Praprotnika, so sedaj odkupljene in združene sledeče tovarne: Töniesova, Žabkarjeva in Samasova. Iz vseh se je napravila delniška družba Strojnih tovarov in livaren.

Izvoz soli iz Nemške Avstrije v Jugoslavijo je doslej prost.

Izvoz vina. Dovoljeno je izvoziti v Nemško Avstrijo sto vagonov vina. Dovoljenje da »Centralna uprava za trgovački promet« v Ljubljani. Prošnji je treba priložiti tovarni list.

Poštarne pristojbine se zvišajo za vso našo državo.

S sovražnimi državami ne sklenemo trgovskih pogodb. Naša vlada je sklenila, da ne sklene trgovskih pogodb z državami, ki so nam bile že pred vojno sovražne.

Solun za Jugoslavijo. Grška vlada je dovoljla, da odstopi naši državi del pristanišča v Solunu.

Industrija in obrt v Trstu. Razmere našega Trsta so prav žalostne. Luščilnica riža, tovarna linoleja, rafinerija petroleja, stiskalnica olja stoji. Ladjedelnice imajo materijala za nekaj dni. Stavbna dela popolnoma počivajo. Orbnik se lahko gre izprehajati, če ni preveč lačen. Domači delavec pa lahko premika zrak, ker italijanski delavec iz regne mu dela s svojo skromno zahtevo konkurenco.

Trgovinska pogodba z Italijo. Tozadevna pogajanja v Trstu so se razbila, ker je Italija zahtevala, da sklene trgovinsko pogodbo le s Srbijo, ne pa z Jugoslavijo.

Nežigosani bankovci iz Ogrske se v velikih množinah vtihotaplajo čez mejo na Štajersko, a tam so malopridneži, ki jih žigosajo ter naprej širijo. Treba bo večje pozornosti.

Zastopanje zapuščin in zavarovanja v Ameriki. Kraljevemu poslanstvu v Vašingtonu je ministrstvo za vnanje zadeve naročilo, da v vseh stvareh, kj se tičejo zapuščin in zavarovanja v Ameriki, zastopa koristi dr-

žavljanov celokupnega kraljestva SHS. Obratiti se je v vseh teh zadevah do ministrstva za vnanje zadeve in sicer preko pravosodnega ministrstva ter predložiti vsa potrebna dokazna sredstva.

Politične vesti.

Narodno predstavništvo bo zasedalo skoraj gotovo še do 15. julija, nakar se šele začno poletne počitnice. V tem času se mora rešiti sledeči program: novi poslovnik, agrarna reforma, porotna sodišča in zakonski predlog poslanca Ribnikarja protj tihotapstvu.

Kristan za tuje državljane. V Narodnem predstavništvu se je nedavno razpravljalo o podelitvi državljanstva. Zakon določa, da morajo vsi tisti, ki so pripadniki tujih narodnostj (Nemci, Madžari) ter so po letu 1871. dobili pri nas domovinsko pravico, v teku dveh let izjaviti, ako sprejmejo naše državljanstvo. Ako pa se ta njihova izjava ne vzame na znanje, morajo se izseljiti. — Proti tej točki je ostro nastopil soc. demokrat Kristan v obrambo tužcev. Nam pa se zakon nikakor ne zdj pretrd. Kdor bo hotel postati naš državljan, se bo v teh dveh letih vedel tako dostojno, da se izjava ne bo odbila.

Belgija priznala Jugoslavijo. Belgijski minister zunanjih del je naznanil našemu poslaniku v Parizu, da Belgija priznava kraljevino SHS.

Hrvatski ban odstopi? V političnih krogih zatrjujejo, da kmalu odstopi hrvatski ban dr. Paleček.

60letnica Jelačićeve smrti. Dne 20. t. m. se je na Hrvatskem obhajala 60letnica smrti velikega bana Jelačića.

Reški Italijani se puntajo. Reški župan Vio je predlagal, naj si meščanstvo ustanovi lastno vojno v obrambo mesta. V ta namen je dovoljenih 100 milijonov lir. Poveljstvo prevzame pesnik Benelli. Obenem se je sklenilo, da se izrekajo rabsodbe v imenu italijanskega kralja.

Češka duhovščina za ženitev. Te dni pošlje zveza češkoslovaške duhovščine svoje odposlanstvo v Rim, da izposluje pri papežu ustanovitev samostojnega patrijarhata za Čehoslovaško. Nadalje bo zahtevala deputacija odpravo celjibata, t. j. zahtevala bo, da se duhovnikom dovoli ženitev. Tudi hočejo češko-slovaški duhovniki doseči, da se vpelje češčina za vse obrede v cerkev.

Lužiški Srbi. Nemški delegati na mirovni konferenci so izjavili, da bo Nemčija dala tujerodnim manjšinam vse pravice do lastne vzgoje, vere in kulture. To velja posebno glede Poljakov in lužiških Srbov. — Drugo vprašanje pa je, ako bodo Nemci tudi besedo držali.

Italijanska in nemška vlada odstopili. Ker nemško ministrtvo ni hotelo podpisati mirovnih pogojev ter bi vsled tega korakalj Francozi protj Berolinu in bi se vnela znova vojska, so socialisti izsilili odstop. Novi ministrski predsednik je bivši delavski minjster Eauer, zunanji minister pa predsednik socialnodemokratske stranke Müller. Nova vlada je med tem že gotovo podpisala mirovno pogodbo, a držala je ne bo. — Istočasno je dobilo italijansko ministrtvo Orlando-Sonnino v parlamentu nezaupnico ter je moralo odstopiti. Novo ministrtvo Nitti-Titoni je precej zmernejše, ki skoraj gotovo sprejme vsaj Wilsonov posredovalni predlog, da se Italija odreče Reki.

Italijani, Romunji in Bolgarji protj Jugoslovanom. Pred svojim padcem je še italijanski zunanji minister Sonnino deloval na vse kriplje, da se sklene zveza med Italijani, Romunji in Bolgarji protj Jugoslovanom.

Dunaj v denarnih stiskah. Dunajska občina izkazuje nad 400 milijonov primanjkljaja. Vsa mestna podjetja so pasivna.

Kako je na Ogrskem? Takozvana sovjetska, t. j. socialistična vlada Bela Kuna je Ogrsko gospodarsko in moralno popolnoma upropastila. Dela se s kričečimi frazami in

denarjem za revolucijo. Dežela je že zdavno bankerotna. Umetno zdržuje vlada denarni polom na ta način, da je odpravila modre bankovce in tiska sedaj bele. Kritja pa njmajo ne prvi ne drugi. Proti madžarski revolucionarni vladi sta Ljenin in Trockij še veljka talenta.

Vabilo

na

zbor zaupnikov

Jugoslovanske demokratske stranke

ki se vrši

v nedeljo, dne 6. julija 1919
v Ljubljani, v Narodnem domu

Začetek zborovanja ob pol 9. uri dopoldne
Nadaljevanje ob 3. uri popoldne.

Spored:

1. Nagovor strankinega predsednika dr. Ivana Tavčarja in odposlancev »Demokratskega kluba«.
2. Poročilo o delovanju »Narodnega predstavništva«.
3. Poročilo strankinega zastopstva v centralni vladi. (minister dr. A. Kramer).
4. Poročilo strankinega zastopstva v ljubljanski vladi (podpredsednik dr. Gregor Žerjav).
5. Poročilo izvrševalnega odbora.
6. Izpolnitev strankinega programa in sprememba organizacijskega reda.
7. Poročilo o volitvah v izvrševalni odbor.
8. Slučajnosti.

Ljubljana, dne 15. junija 1919.

Načelstvo JDS.

Tedenske vesti.

God kralja Petra se bo obhajal 12. julija in sicer na vladarjevo željo kot dobrodelen dan za invalide.

Vidov dan. Jutri, dne 28. rožnika, je za brate Srbe velik praznik, znamenjt spominski dan, ki je znan pod imenom »Vidov dan«. Nam je bil dosedaj Vidov dan premalo znan, a za bodoče nam mora biti skupni praznik državljanov Srbov, Hrvatov in Slovencev. Na Vidov dan, t. j. 28. rožnika leta 1389. je bila usodna bitka na Kosovem polju, kjer je srbski narod napel zadnje sile, da vrže s sebe krutj turški jarem. Srbsko vojsko je vodil car Lazar iz rodu Hrebljanovičev. Srbski junaki so se, kakor povsod, posebno na Kosovem borili kot levi. Toda Turkov je bilo trikrat več in prihajale so vedno nove trume. Večina junakov je obležala na bojišču, med njimi tudi car Lazar, toda tudi turški sultan je padel. Ubil ga je Mjloš Obilić. Preostali Srbj so se na bojišču zakleli, da bo rod rodu izročal maščevanje. Svojo prisego je junaški srbski narod izpolnil. Svojo ožjo domovino so Srbi osvobodili že leta 1804., toda niso mirovali poprej, da osvobodijo še brate, kar jih je zdihovalo še pod Turčijo in — Avstro-Ogrsko. Leta 1912. in 1913. so premagali Turčijo, toda vlogo Turčije je prevzela Avstrija, kj je hotela zaslužniti ves jugoslovanski rod. Na Vidov dan 1914 se je v Sarajevu dalo znamenje za osvobojevanje Jugoslavije. Od takrat pa do letos je prestal naš trojanski narod nepopisno gorje, toda danes je prost in zedinjen. Ne, Slovenci še nismo vsj prosti in združeni, zato nam bodi Vidov dan zgled in opomnja, da ne mirujemo poprej, dokler svojega cilja ne dosežemo.

Popolno vseučilišče v Ljubljani je zagotovljeno. Otvorijo se vse fakultete (modroslovna, pravoslovna, zdravniška, bogoslovna in tehniška). Zemljedska oddelka pa bodo eta v Beogradu in Zagrebu.

Spremembe srednjih šol. Nemški gimnazij v Mariboru in Ptujju se opustite, oziroma spremenite v slovenski. Nemški dijaki teh dveh gimnazij morejo nadaljevati študije na dosežani nemški gimnaziji v Ljubljani, ki bo edina realna gimnazija z nemškim učnim jezikom v Sloveniji. Nemška realka v Mariboru se posloveni s 1. razredom počeni, dočim ostane v 2. do 7. razredu še nemški pouk. Ljubljanska realka postane samo slovenska.

Meščanske šole v Ljubljani. Prihodnje jesen se otvorijo v Ljubljani štiri meščanske šole in sicer po ena deška in dekliška v Ljubljani in istotako v Šiški.

Za draginjske doklade uradnikom je dovolj naš ministrski svet 10 milijonski kredit. Draginjske doklade se nakažejo s 1. julijem.

Zadoščenje slovenskim uslužbencem Južne železnice. Prejšnji teden so se vršila pogajanja med vrhovnim ravnateljem imenovane železnice dr. Fallom in med Zvezo južnih železničarjev. Dr. Fall je priznal, da so slovenski železničarji upravičeni zahtevati, da se jim poravnava škoda, ki so jo trpeli med vojno vsled preganjanj, premestitev in konfiniranj iz političnih vzrokov. — Končno se je tudi doseglo, da se za Slovenijo ustanovi v Ljubljani popolnoma samostojno ravnateljstvo Južne železnice.

Svarilo! Zvedelo se je, da se skušajo sklepati menjalne pogodbe med Nemci na Spodnjem Štajerskem in slovenskim prebivalstvom na Koroškem tako, da bi se Koroški Slovenci preselili na Štajersko, ondodni Nemci pa na Koroško. Taka prizadevanja podpira »Kärntner Bodenvermittlung« v Celovcu, glavni provzročitelj je pa znano protislovansko društvo »Südmark«. Ker je namen takih pogob nasproten narodnim in socialnim ciljem vlade SHS, in se namerava z njimi preprečiti izvedba odredb o sekvestraciji in nadzorstvu, se svari vsakdo pred zapeljivimi ponudbami imenovanih društev, ker je izključeno, da bi vlada mogla odobriti pogodbe, ki nasprotujejo njenim intencijam.

Vrhovno nadzorstvo in sekvester nad premoženjem »Schulvereine« in »Südmark« v Sloveniji je poverjeno Ante Begu. Kdor ve za kakšno premoženje ali nepremično premoženje teh društev, ki še nima nadzorstva, naj javi na naslov: Ante Beg, Vič pri Ljubljani.

Neprostopoljni nemški dobrotniki. Nemško društvo »Schulverein« je zgradilo po Sloveniji več prav lepih šolskih poslopij s hudobnim namenom, da bi nam ponemčili naše otroke. Te šole je naša vlada zasegla ter se bodo ugodno prodale domačim občinom, oziroma krajinim šolskim svetom, kjer jih nujno potrebujejo, n. pr. v Hrastniku, Laškem, Šoštanju, Velenju, Vuzenici, Slatini itd.

Državna posredovalnica za delo, podružnica za Ljubljano in okolico. V preteklem tednu od 15. junija do 21. junija 1919 je iskalo delo 211 moških in 72 ženskih delavnih moči. Delodajalci so iskali 216 moških in 60 ženskih delavnih moči. Posredovanj se je izvršilo 161. Delo je na razpolago: rudarjem (900), služkinjam in kuharicam (142), težakom, hlapcem (125), pomožnim delavkam v pletilni šoli, poljskim in vinogradnim delavcem in delavkam, cestnim delavcem, gozdnim delavcem, tesarjem, zidarjem, mizarjem, žagarjem, krojačem, šiviljam, usnarjem, kleparjem, kovačem, kurjačem, slikarjem, pleskarjem, pismonošem itd.

Nov odvetnik. G. dr. Fr. Roš iz Hrastnika je napravil nedavno odvetniški izpit ter se naseli 1. julija kot odvetnik v Laškem trgu. Laško z okolico dobi v njem marljivega narodnega delavca.

Upravičene zahteve rudniških paznikov. V rudnikih Trbovlje, Hrastnik, Zagorje in Kočevje imamo par sto paznikov, katerim se sicer priznava poduradniški čin, toda glede plače so na slabšem kot delavci (rudarji). Rudarjem so se znatno zvišali prejemki, dočim se je paznike prezrlo. Dosedaj tudi njihova utemeljena prošnja ni bila uslišana, oziroma

še odgovora niso dobili. To je slabo vabilo za prijavo v rudarsko šolo, ki se otvori jeseni v Celju za paznike. Kdo pa bo šel dve leti v šolo, ako lahko brez iste kot delavec več zasluži. To naj poklicani činitelji resno vpoštevajo ter čimpreje ugodijo pravičnim zahtevam.

Naša meja na Štajerskem se še zboljša. Ako bi obveljala razglašena meja, bi Slovenici izgubili občini Gradišče (Sv. Duh na Ostrem vrhu) in Klanjec v lipniškem okraju. Pariško besedilo pa pravi, da si bo francoska komisija še ogledala položaj na licu mesta in potem šele bo določila stalno mejo. Vsled tega imamo tudi upanje, da se nam pri Špilju meja popravi.

Šoštanj nam bodj zgled! Šoštanske Slovenke pod vodstvom ge. Ivanke Senice so ustanovile pred tremi tedni Podružnico Rdečega križa ter zgolj z darovi lepo skrbele za naše ranjene bojevnike. Celo s perilom so jih po možnosti preskrbele. Vzorim damam in gospodjicam je neutrudno pomagal kontrolor Kurnik iz Škal. Niti v Ljubljani nismo bili zmožni tolike dobrodelne akcije.

Soc. demokratski rudarji razbojniki in roparji. V duhu bolševiškega evangelija so se začeli nekateri mladi rudarji v Velenju zbirati v roparske tolpe, ki so v vojaške preoblečeni ponoči ropali v okolici. O Binkoštih so izvršili štiri take napde. V Prelogah so umorili kmeta Korena, njegovo hčer, ki je bila pred poroko, pa so na smrt ranili. Orozniki so zajeli 6 teh roparjev, ki so bili vsi rudarji, organizirani pri soc. demokratih.

Državna posredovalnica za delo je otvorila 10. t. m. svojo »Posredovalnico za Ptuj in okolico«, koje delokrog se razteza na okrajni glavarstvi Ptuj in Ljutomer ter na sedenji del slovenskega Prekmurja. Ker se v bližini Ptuja nahaja veliko bugunsko taborišče Strnišče, je začasni sedež imenovane podružnice v Strnišči pri Ptujju.

Konjska dirka v Ljutomeru se vrši dne 6. julija.

Prva smrtna obsodba v Jugoslaviji. Celjsko porotno sodišče je obsodilo na smrt Al. Jurkoviča iz Hrastnika, ker je na Turjem umoril in oropal posestnika Ivana Matek, njegovo ženo in dekle.

Za mestnega zdravnika v Celju je imenovan dr. Andr. Jenko, dosedaj okrož. zdravnik v Št. Vidu pri Stični.

Za poveljnika celjskega (46.) polka je imenovan podpolkovnik Slavko Kvaternik. **Rudarska šola** (za paznike) se otvori v Celju 1. oktobra t. l.

Združitev jugoslovanskega učiteljstva. Odposlanci vseh jugoslovanskih učiteljskih zvez zborujejo ta teden v Beogradu, da si ustanove skupno zvezo za celo Jugoslavijo.

Maribor se preoblači v slovensko obleko. Do 1. julija morajo vsi trgovci, obrtniki in sploh vsa javna in privatna podjetja imeti slovenske napise, sicer zapadejo kazni. Veselo je opazovati kako po vseh ulicah slikajo in obešajo slovenske napise. Sicer pa se na cestah ne sliši še dosti več slovenske govornice kakor pred preobratom.

Slovensko Koroško hočejo razkosati. Iz Pariza je prišla vest, da hoče pariška petorica napraviti iz takozvane celovške kotline posebno državo. Jugoslovanske čete bi se morale umakniti skoraj do Karavank, nemške pa na severno gorovje, t. j. na mejo med celovškim in velikovškim okrajnim glavarstvom. Pariški mogotci so zmožni tudi za tako nerodnost.

† **Profesor Janez Scheinig.** Šele po zavzetju Celovca smo zvedeli, da je dne 3. maja t. l. umrl v Celovcu vpok. profesor in šolski svetnik Janez Scheinig. Pokojnik je bil rojen v Borovljah l. 1851. ter je do vpokojitve poučeval na celovški gimnaziji. Bil je zavezen Slovenec, dasi se v politiko ni vmešaval; mnogo je storil dobrega za slovenske dijake. Izdal je »Narodne pesmi koroških Slovencev« ter sodeloval svoječasno pri »Kresu«, pozneje pri Mohorjevi družbi in drugod. Blag mu spomin!

Celovški »Mir« je začel zopet izhajati. **Za koroško domovino** sta padla slovenska častnika Janko Krajnc iz Dobrle vasi in Ulrik Malič iz Loč pri Beljaku. Osvobojeni slovenski narod ju ohrani večno v hvaležnem spominu.

Potovanje v Celovec je dovoljeno. Potna dovoljenja izdajajo okrajna glavarstva, a potrditi jih mora divizijska komanda v Ljubljani, ozir. obmejno poveljstvo v Mariboru.

Za okrajna glavarja v Celovcu je imenovan celovški Slovenec dr. Ferjančič.

Borojevič ni pri madžarskih bolševikih, temuč živi v Celovcu in na Vrbskem jezeru. Potemtakem je sedaj v oblasti Jugoslavije.

V Radgoni se snuje velika gospodarska zadruga.

Dijaški kuhinji »Domovine« je daroval g. sodnik dr. Ernst Kobe 20 K mesto venca na grob g. Kazimirja Boškovića iz Splita. — Hvala!

Zadnje vesti.

Predsednik deželne vlade dr. Breje se je vrnil iz Pariza ter zopet prevzel posle predsedništva.

Borojevič črtan kot ljubljanski meščan. Ljubljanski občinski svet je na predlog občevetnika Pustoslemška črtal Borojeviča iz liste častnih meščanov.

Dve smrtni obsodbi v Mariboru. Mariborski porotniki so obsodili 24letnega Fr. Kropca in 22letnega Fr. Kodriča zaradi roparskih umorov v slovenje - bistrškem okraju v smrt na vešalih. Moriti in ropati sta se naučili v avstrijski vojski. — Morilec poročnika Vidmajerja, neki štrukelj je bil oproščen vsled — slaboumnosti.

Naš novi denar (papirnati bankovci) bo v Parizu v najkrajšem času dotiskan. Mali papirnati denar tiskjo v Zagrebu ter bo izgotovljen v avgustu.

Nemčija podpiše mirovno pogodbo danes ali jutri. Ko se je o tem sklepalo v nemškem parlamentu, so se nekateri poslanci jokali. Na Francoskem in Angleškem vlada nepopisno veselje. Povsod se prirejajo svečanosti in veselice, posebno med armado. V Parizu noč in dan muzicirajo in plešejo na ulicah.

Nemški cesar pobegne? Iz Nizozemske so došle vesti, da se tajno pripravlja ubeg cesarja Viljema. Nizozemski vlada načrt skrivaj podpira, ker bi se rada Viljema iznebila. Ako bi se ubeg posrečil, znali bi nastati novi svetovni zapletljaji z nedoglednimi posledicami.

Nemško brodovje potopljeno. Vse nemške vojne ladje so bile internirane v angleškem pristanišču Scapaflowu. Na ladjah so bili nemški mornarji s svojim viceadmiralom brez zadostnega zastraženja. Tik pred podpisom mirovne pogodbe so nemški mornarji potopili vse ladje v globočino 60 metrov. Brodovje je veljalo pred, ozir. med vojno nad 2 milijardi mark. Nemške mornarje s podadmiralom vred so Angleži zaprli. Brodovje so si hotele velesile med seboj razdeliti, a Angleži so že svoječasno predlagali, naj se potopi. Antanta bo sedaj dodala v mirovno pogodbo še zahtevo, da Nemčija tudi to škodo povrne. Za jamstvo bodo velesile najbrž zasedle Kielski zaliv.

Ognjenik zasul 50.000 ljudi. Na otoku Java je izbruhnil vulkan, ki je zasul 1 mesto in 15 vasi s približno 50.000 ljudi.

Srčne pozdrave iz osvobodene Koroške pošiljamo vsem cenjenim bralcem »Domovine«, vsem slovenskim fantom in dekletom fantje naskočne čete II. voda: čast. nam. Martič Matevž, narednik Hufnagl Viktor, četovodji Polajner Martin in Bernik Franc, desetniki: Špöler Alojzij, Štamol Jakob in Barlič Josip, pešci: Valenčič Ivan, Pograjc Franc, Mirtič Anton, Bedene Ivan, Jurca Rado, Čuk Franc, Medved Josip, Lahajner Alojzij, Trotošek Emil, Veisaisen Josip, Kastelec Franc, Gracar Alojzij, Auhl Viktor, Prisljan Ernest, Zega Emil, Novak Pavel, Novak Karel, Ulrih Franc, Zlobko Franc, Zlobko Ivan, Sukne Ivan, Peterčič Franc in Turk Franc.

Književnost.

»Jugoslavija in njene meje. I. Koroška«. Ravnokar je izšla ta propagandna brošura, ki obsega poleg obširnega zgodovinskega dela — počeni od preseljevanja narodov — tudi jako zanimivo in natančno statistiko o prebivalstvu, šolstvu, učiteljstvu, uradništvu in župnijah. Brošura ima tudi jako točen narodosten zemljevid. Knjižica je posebno v tem času, ko se odloča usoda našega Korotana zelo aktualna in ne bi smela manjkati v nobeni jugoslovanski hiši. Naroča se v vseh knjigarnah in v upravništvu »Jugoslavije«. Cena 4 K.

Odgovorni urednik: Emil Voček.

Tisk »Narodne Tiskarne« v Ljubljani.

Izdaja: Konsortij »Domovine«.

Za naše meje. Primorski Slovenci ostanejo zvesti Jugoslaviji! Govor poslanca dr. Dinko Puca v Narodnem predstavništvu v Beogradu, dne 23. sušca t. l. Jako zanimiva in za vsakega rodoljuba važna brošura se dobiva pri L. Schwentnerju v Ljubljani. Cena 1 K 50 v in 10% drag. prebitka. Čisti dohodek je namenjen v podporo šolstva v zasedenem ozemlju.

»Jugoslovanska žena za narodovo svobodo«. Pisarna za zasedeno ozemlje je izdala brošuro »Jugoslovanska žena za narodovo svobodo«. Brošura, ki obsega jedrnat in stvarne črtice naših najboljših pisateljic, je v teh dneh, ko se za dolgo odloča naša usoda, tem večjega pomena. Jugoslovanske žene, segajte pridno po njej! Naroča se v vseh knjigarnah in v Zvezni tiskarni. Cena 2 K.

Naročite takoj knjižico

„HABSBURGOVCI“

ki je izšla te dni.

Knjižica opisuje zločinsko delovanje Habsburgovcev od njihovega začetka kot klativtcev in obcestnih roparjev do konca, ko se je njihova moč zdrobila v prah — Knjižica stane K 1.20, s pošto K 1.50 ter se dobi pri upravništvu »Domovine« v Sodni ulici števil. 6 in po vseh knjigarnah.

Leopold Fon

Ljubljana
Stari trg 6

Delikatesna trgovina

Vsakovrstno špecerijsko blago
(kava, čaj, testenine i. t. d.)

Vino in žganje

v zaprtih steklenicah in na debelo.

Blago se razpošilja v poštnih zavojih po 5 kilogramov po pošti in po železnici proti povzetju.

12-3

Vinska klet „pri Maliču“ Ljubljana

nasproti glavne pošte pod Jadransko banko.

Točijo se v kleti in čez ulico pristna stara in nova bela, rdeča in črna vina.

Slavnemu občinstvu se najtopleje priporoča

3-3

Stanko Jesenko.

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani.

Delniška glavnica . K 15,000.000.—

Rezervni fondii . . . K 4,000.000.—

Podružnice:

v Splitu, Celovcu, Trstu, Sarajevu,
Gorici, Celju in Mariboru.

Sprejema

vloge na knjižice in na
tekoči račun.

Nakup in prodaja vseh vrst vrednostnih papirjev, deviz in valut. Vnovčevanje kuponov, izžrebanih zastavnih pisem in obligacij.

Nakazila in kreditna pisma.

Borzna naročila.

➔ Promese ➔
k vsakemu žrebanju.

➔ Posojila ➔
na vrednostne papirje.

Eskontovanje menic.

Sprejemanje

vrednostnih papirjev v
hrambo in oskrbovanje.

Stavbeni krediti.

Aprovizijski krediti.

Poslovnica

avstrijske državne
loterije.

Kmetska posojilnica ljubljanske okolice

registrovana zadruga z neomejeno zavezo v Ljubljani

obrestuje hranilne vloge po čistih

2%

brez odbitka rentnega davka, katerega plačuje
posojilnica sama za svoje vložnike.

Rezervni zaklad K 1,100.000.

Hranilne vloge K 42,000.000.

Ustanovljena leta 1881.

Izvrstne
poljedelske stroje

in
vsakovrstno železnino

priporoča tvrdka

Franc Stupica
Ljubljana

Marije Terezije cesta št. 1.

J. C. Kotar
Ljubljana
Wolfova ulica 3.

Drogerija!
Fotomanufaktura!

Krma in Mastin.

Če živina krmo lažje in do zadnjega prebavi in popolnoma izkoristi, da se na koncu nič ne izgubi, če se dvigne slast do žretja, potem se pospešuje redilnost, vsled tega težka živina, mast, meso, jajca, mleko. To se doseže, ako primešamo krmi enkrat na teden pest praška **Mastin**. Ob pomanjkanju krme, ko se uporabljajo nadomestna sredstva za krmila, pa se primeša dvakrat na teden. Prašek **Mastin** je dobil najvišje kolajne na razstavah v Londonu, v Parizu, v Rimu in na Dunaju. Tisoči gospodarjev hvalijo **Mastin**, ko ga enkrat poizkusijo, ga ponovno rabijo. 5 zavojev praška **Mastin** zadostuje za 6 mesecev za enega prašiča ali vola. Glasom oblastvenega dovoljenja sme **Mastin** prodajati vsak trgovec in konzumna društva. Ako se pri vas v lekarnah in trgovinah ne dobi, potem naj se naroči po poštni dopisnici v izdelovalnici **Mastina**, to je

lekarnar Trnkoczy v Ljubljani

5 zavojev (paketov) **Mastina** za 15 kron poštne prosto na dom. Od tam se pošlje **Mastin** s prvo pošto na vse kraje sveta.

Izdaja vsak petak.
Naročnina za tekoče leto 12 K, za pol 6 K.
Posamezna številka 80 vinarjev.
Uredništvo in upravljanje:
Sočna ulica št. 6, prtiliške čeno.
Inserati po dogovoru.

Priporoča se tvrdka
Jos. Petelinc

Ljubljana, Sv. Petra nasip 7.

Tovarniška zaloga šivalnih strojev in njih posameznih delov, igel in olja ter drugega galanterijskega in modnega blaga.

Večje množine pisemskega in pisarniškega papirja z ovitki v zalogi.

Lepa bogata zaloga posebno krasnih briljantov po primernih cenah za vsako darilo, kakor za **birmance, neveste, krste, godove itd. velika izbira.**

Naznanja slav. občinstvu, da se ceniki letos ne razpošiljajo, ker ni blaga po vzorcih.

Vljudno vabi in se priporoča

Tvrdka F. Čuden

Prešernova ulica 1 v Ljubljani.

Vzajemno zavarovalna banka

„Slavija“

prva vseslovenska banka te vrste zavaruje proti **požaru, vlomski tatvini in na življenje.**

Banka „Slavija“ ima čez sto milijonov lastnega premoženja, čez 15 milijonov letne premije; v požarnem oddelku ji je zaupanih čez 2¼ milijarde zavarovanih vrednosti.

Generalni zastop banke „Slavije“
v Ljubljani.

Največja slovenska hranilnica!
Mestna hranilnica ljubljanska

Ljubljana, Prešernova ulica številka 3,

je imela koncem leta 1918 vlog . . . . . K 80,000.000
in rezervnega zaklada . . . . . „ 2,500.000

Sprejema vloge vsak delavnik.

Za varčevanje ima vpeljane lične domače hranilnike.

Hranilnica je pupilarno varna.

Dovoljuje posojila na zemljišča in poslopja proti nizkemu obrestovanju in obligatornemu odplačevanju dolga.

V podpiranje trgovcev in obrtnikov ima ustanovljeno
Kreditno društvo.

Delniška glavnica: K 30,000.000.

Jadranska banka Podružnica Ljubljana.

Rezerve: okrog . K 10,000.000.

Centrala: TRST. — Podružnice: Dubrovnik, Dunaj, Kotor, Metkovič, Opatija, Split, Šibenik, Zader, Ekspozitura Kranj.

Sprejema:

Vloge na knjižico.

Vloge na tekoči in žiro račun proti najugodnejšemu obrestovanju. —

Rentni davek plača banka iz svojega.

Kupuje in prodaja:

Devize, valute, vrednostne papirje itd.

Eskontira:

Menice, devize, vrednostne papirje itd.

Izdaja:

Ceke, nakaznice in akreditive na vsa tu- in inozemska mesta.

Daje predujme:

na vrednostne papirje in na blago, ležeče v javnih skladiščih. Daje trgovske kredite pod najugodnejšimi pogoji.

Prevzema:

Borzna naročila in jih izvršuje najkulantneje.

Brzjavni naslov:

JADRANSKA.

Telefon št. 257.